

Προτεσταντική Θεολογία & Συνθετική Βιολογία

/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

Ανατρέξαμε αναγκαστικά στους σύγχρονους δυτικούς θεολόγους, οι οποίοι πρώτοι αντιμετώπισαν το δίλημμα εν τω γεννάσθαι, οπότε μπορούμε να έχουμε μια πιο αυθεντική εικόνα του ζητήματος, κοντά στις πραγματικές του διαστάσεις.

Γενικότερα εκτιμάται ότι πολλές φορές η φράση αυτή υπήρξε αποπροσανατολιστική για τον πραγματικό πυρήνα του ζητήματος. Μετακινούσε δηλαδή το ενδιαφέρον της συζήτησης σε ένα επίπεδο μεταφυσικής και εμπόδιζε πολλούς από τους συμμετέχοντες στον διάλογο να εξετάσουν ένα βιοηθικό ζήτημα στις πραγματικές του διαστάσεις, και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ανθρώπινη

ευθύνη γύρω από αυτό[1]. Στην περίπτωση της συνθετικής βιολογίας όντως ο εν λόγω ερευνητικός κλάδος δέχθηκε ενορχηστωμένη επίθεση από τους οπαδούς της Playing God - φόρμουλας. Ωστόσο αναγνωρίζεται ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση η επίθεση αυτή έχει ίσως πιο συγκεκριμένο περιεχόμενο από ό,τι παλαιότερα.

Η συνθετική βιολογία θέτει το ερώτημα των ορίων μεταξύ έμψυχου και άψυχου. Το καινούριο στην υπόθεση είναι ότι μοντέλα τα οποία αρχικά αναπτύχθηκαν με σκοπό την χρήση τους από την μηχανική, τώρα χρησιμοποιούνται για την κανανόηση και την αναπαραγωγή των δομικών λίθων της ζωής.

Προς το παρόν τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αποσπασματικά. Ωστόσο υπάρχει μία παράμετρος που εμφανίζεται επαναστατική: Η ζωή πρόκειται να επαναδομηθεί από άψυχο υλικό. Άρα το νέο που προσκομίζει η συνθετική βιολογία δεν είναι η δημιουργία νέας ζωής, αλλά το γεγονός ότι μέσω άψυχων υλικών, θα δημιουργηθούν οντότητες - μικροοργανισμοί, οι οποίοι θα φέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ζωής (μεταβολισμό, αναπαραγωγή, κ.λ.π.) πράγμα που μπορεί να σηματοδοτήσει μία μετατόπιση του οντολογικού και πολιτιστικού παραδείγματος, που γνωρίζουμε έως τώρα[2].

Σε πολλές θρησκείες, ιδιαίτερα τις βιβλικές, η διαφορά μεταξύ άψυχου και έμψυχου είναι ένα προνόμιο του Θεού, το οποίο συνιστά έναν βασικό πυλώνα πίστης. Η συνθετική βιολογία, με τις δυνατότητες που παρουσιάζει θέτει νέα όρια και δεδομένα άγνωστα στο παρελθόν. Αυτό επισημάνθηκε και από επιτροπές βιοηθικής, όπου ειπώθηκε μεταξύ άλλων ότι μεταβαίνουμε από τον άνθρωπο - μηχανικό (homofaber) στον άνθρωπο δημιουργό (homocreator)[3]. Για την θεολογία το βασικό ερώτημα που τίθεται είναι: φέρεται ο άνθρωπος ως συνδημιουργός Θεού ή λειτουργεί ως υβριστής με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου, σφετεριζόμενος την σφαίρα της θείας δικαιοδοσίας; Το ζήτημα είναι αν μπορεί η παρέμβαση και ο χειρισμός των βιολογικών μηχανισμών από τον άνθρωπο να εξισωθεί με την θεϊκή πράξη της Δημιουργίας[4].

Η σύγχρονη δυτική προτεσταντική θεολογία διά στόματος Peter Dabrock καταλήγει ότι η μελέτη των βιβλικών κειμένων συνεπικουρούμενη από την συστηματική θεολογία μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η δημιουργικότητα του Θεού είναι ποιοτικά διάφορη από οποιαδήποτε άλλη ανθρώπινη ενέργεια, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως παρόμοια. Είναι μία πράξη ριζοσπαστικού και αμετάκλητου χαρακτήρα, η οποία έχει ως αφετηρία της την θεϊκή αγάπη η οποία δημιουργεί και συνητρει τη ζωή ως ένα συμπαντικό όλον, πράγμα για το οποίο ο άνθρωπος δεν είναι ικανός[5]. Υπό αυτά τα δεδομένα το ερώτημα αν ο άνθρωπος μπορεί να παραστήσει τον Θεό δημιουργό και να του πάρει την θέση του, είναι στη βάση του

λάθος. Ο άνθρωπος σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ενεργήσει όπως ο Θεός. Η παρέμβαση και η μηχανική τροποποίηση δομικών χαρακτηριστικών των ζώντων οργανισμών δεν μπορεί να εξισωθεί με την πράξη της θείας δημιουργίας. Μία τέτοια αντίληψη οδηγεί στην παρανόηση ότι ο Θεός εμφανίζεται ως ανταγωνιστής του ανθρώπου στο επάγγελμα ενός «υπερμηχανικού»[6].

Το κυρίαρχο ζήτημα είναι κατά πόσον μία πράξη όπως κάθε επιμέρους εφαρμογή της συνθετικής βιολογίας μπορεί να θεωρηθεί αμαρτία ή όχι; Ο Peter Dabrock παραδέχεται ότι για την προτεσταντική θεολογία η διάκριση του τι συνιστά αμαρτία και τι όχι είναι πολύ δύσκολη, διότι δεν έχει να κάνει μόνο με την πράξη καθ' εαυτή, αλλά και με τα κίνητρα[7].

***Παρατήρηση:** Το παρόν άρθρο αποτελεί συνέχεια του μεγάλου μας αφιερώματος στη συνθετική βιολογία. Πρόκειται για μια μεγάλη έρευνα, αναθεωρημένη έκδοση μεταπτυχιακής-διπλωματικής εργασίας που κατατέθηκε στο ΕΑΠ και πραγματοποιήθηκε από τον θεολόγο Στέφανο Καραούλη με επιβλέποντες τους Ν. Κόϊο και Αν. Μαρά. **Φωτ.:** National Institutes of Health (imagebank.nih.gov)

[1] W.B. Drees, "Playing God? Yes!" Religion in the light of technology, *Zygon* τ. 37, 2002, σ. 643-654 .

[2] Peter Dabrock, Playing God? Synthetic biology as a theological and ethical challenge, *Systems Synthetic Biology*, December 2009, τ. 3, σ. 47-54.

[3] J. Boldt, O. Müller, G. Maio, Synthetische Biologie. Eine ethisch-philosophische Analyse στην ιστοσελίδα http://www.geneticresearch.ch/downloads/EKAH_Synthetische_Biologie.pdf.

[4] Peter Dabrock, *ό.π.*

[5] *Ο.π.*

[6] D. Evers, Leben machen. Unser Spiel als Schöpfergott στον τόμο των E. Pernkopf, J. Rauchenberger: *Wissenschaften—Machenschaften. Gespräche zwischen Forschung und Öffentlichkeit*, Würzburg 2009, σ. 89-103.

[7] Peter Dabrock, *ό.π.*